

Handläggare
Niklas Odelberg
Telefon: 08 - 508 026 73

Till
Rinkeby-Kista Stadsdelsnämnd
2021-09-23

Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

Svar på remiss från kommunstyrelsen Stockholm stad

Förslag till beslut

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande
2. Paragrafen justeras omedelbart

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat promemorian *Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare* från utbildningsdepartementet. Remissvar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 24 september 2021.

I promemorian föreslår regeringen att professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare genomförs. Professionsprogrammet föreslås bestå av två delar. Dels en nationell struktur för kompetensutveckling, dels ett nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare.

Förvaltningen bedömer att förslaget i huvudsak är positivt men att det råder oklarheter kring förslagets kompensatoriska konsekvenser. Förvaltningen betonar också vikten av att yrkesskicklighet bedöms och utvecklas på ett praktisknära sätt.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat promemorian *Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare* från utbildningsdepartementet. Remissvar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 24 september 2021.

Promemorian bifogas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat utbildningsdepartementets promemoria *Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare*. Promemorian berör kompetensutveckling och karriärsteg i hela skolväsendet, inkluderat förskolans verksamhet.

I promemorian föreslår utbildningsdepartementet att ett professionsprogram införs för rektorer, lärare och förskollärare. Professionsprogrammet föreslås bestå av två delar. Dels en nationell struktur för kompetensutveckling, dels ett meriteringssystem för lärare och förskollärare. Inom meriteringssystemet föreslås två nya beteckningar för lärare och förskollärares kompetens: meriterad lärare och särskilt meriterad lärare. Den nationella strukturen för kompetensutveckling föreslås vidare kopplas samman med det föreslagna meriteringssystemet på så sätt att vissa kompetenser inom kompetensutvecklingsstrukturen ligger till grund för beteckningarna meriterad lärare och förskollärare.

Programmet syftar i huvudsak till att adressera de problem som uppstått inom skolväsendet i samband med karriärstegsreformen då bland annat förstelärare och statsbidrag för karriärtjänster infördes i skolan. Reformen bedöms ha ökat läraryrkets attraktionskraft men samtidigt har reformen fått låg legitimitet bland lärare. Orsaken bedöms vara att lärare inom skolan upplever att transparensen har varit låg när huvudmän har utsett förstelärare. Huvudmän föreslås i promemorian enbart kunna utse meriterade lärare till förstelärare. Den som uppnår av Skolverket och regeringen beslutade villkor (se nedan) föreslås kunna få beteckningen meriterad lärare efter beslut av Skolverket. Därmed bidrar det föreslagna professionsprogrammet till ökad tydlighet och transparens i utseendet av förstelärare.

För att bli meriterad lärare föreslås det krävas minst åtta års erfarenhet av undervisning eller fyra års undervisning i skolor med särskilt svåra förutsättningar, förmåga till hög undervisningskvalitet, tidigare ansvar för en särskilt kvalificerad arbetsuppgift samt kompetensutveckling inom den nya nationella strukturen för kompetensutveckling. För särskilt meriterad lärare föreslås krävas avlagd licentiatexamen eller högre examen samt minst fyra års tjänstgöring som lärare, förskollärare eller lärare på högskola eller universitet. Särskilt meriterad lärare föreslås vidare vara ett krav för att lärare ska kunna utses till lektor.

Synpunkter och förslag

Promemorian omfattar flera professioner inom flera olika utbildningsverksamheter. Förvaltningen bedriver enbart skolverksamhet inom en skolform: förskolan. Förvaltningens synpunkter och förslag är därför begränsade till den del av promemorian som berör förskollärare och förskolans verksamhet.

I huvudsak bedömer förvaltningen att förslaget medför positiva konsekvenser för förskolan. I likhet med tidigare utredningar bedömer förvaltningen att det finns ett behov av att höja förskolläraryrkets attraktivitet för att locka fler till förskolläraryrket. Med ökade möjligheter att göra karriär inom förskolan följer en ökad attraktivitet för yrket och förbättrade möjligheter för förskolan att anställa kompetenta förskollärare. Tidigare forskning har visat hur avgörande förskollärarnas kompetens är för kvaliteten i förskolan.

Samtidigt bedömer förvaltningen att det är särskilt svårt att rekrytera kompetent personal till förskolor i områden med låg socioekonomisk status. Möjligheten för huvudmän att utse förskollärare till meriterad respektive särskilt meriterad förskollärare omfattar ökade kostnader. Det gör också den föreslagna skyldigheten i skollagen att erbjuda kompetensutveckling som bidrar till att förskollärare kan uppnå villkoren för meriterad respektive särskilt meriterad. Mot den bakgrunden ser förvaltningen ett behov av att statsbidraget för karriärtjänster (förordning 2019:1288) också inkluderar förskolan om förslaget genomförs. Ett statsbidrag skulle bidra till att göra det möjligt för ekonomiskt svagare huvudmän att anställa meriterade och särskilt meriterade förskollärare. Av promemorian (avsnitt 9.5) framgår att professionsprogrammet tillsammans med statsbidraget ska bidra till att fler förstelärartjänsten kan utses i socioekonomiskt svaga områden. Detta gäller dock inte för förskolan som inte har ett sådant statsbidrag. Det finns istället en risk för att huvudmän som redan idag har gynnsamma förhållanden för att bedriva en effektiv förskoleverksamhet också får möjligheten att inrätta fler tjänster för meriterade förskollärare och särskilt meriterade förskollärare. Därutöver ges sådana huvudmän en större möjlighet att erbjuda kompetenshöjande insatser för förskollärare som ännu inte nått meriteringsnivån. Det är särskilt viktigt att den halverade tiden för meritering för socioekonomiskt svaga områden kvarstår om professionsprogrammet genomförs.

Beteckningen meriterad förskollärare föreslås delvis grundas i en ökad kompetens inom ramen för den nationella strukturen för

kompetensutveckling som i huvudsak ska ges genom kurser på högskola och universitet. Förvaltningen bedömer att det finns ett behov bland förskollärare att kontinuerligt utveckla sin didaktiska kompetens. Många förskollärare behöver fortsätta utveckla hur teoretiska kunskaper kan omsättas i undervisning och planering samt uppdatera sig om de teoretiska kunskaperna i sig. I de tidigare utredningar som omnämns i promemorian uppges liknande problematik med akademisk kompetensutveckling. Förvaltningen bedömer därför att det inom ramen för en nationell struktur för kompetensutveckling snarare är aktuellt med mer praktisknära kompetensutveckling.

På ett motsvarande sätt är det viktigt att Skolverkets bedömning av förskollärarens undervisning baseras på observationer av den aktuella förskollärarens praktik. I promemorian omnämns en sådan bedömning kan göras kollegialt av förskollärare med andra huvudmän. Förvaltningen ställer sig mycket positiv till en sådan form av kollegial bedömning som ett komplement till de formella kraven. En sådan bedömning adresserar att många förskollärare har svårt att omsätta sina teoretiska kunskaper i sin pedagogiska praktik.

Susanne Leinsköld
stadsdelsdirektör

Kim Lagerquist
Avdelningschef

Bilaga

Promemoria - Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare, daterad 2021-07-29

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanne Leinsköld, stadsdelsdirektör	2021-09-06
Kim Lagerquist, avdelningschef	2021-09-06